

**AVRUPA BİRLİĞİ ADALET DİVANININ
TÜRKİYE – AVRUPA BİRLİĞİ ORTAKLIK HUKUKU
(1/80 SAYILI ORTAKLIK KONSEYİ KARARI MD. 6 (1))
İLE İLGİLİ BİR YILLIK YASAL ÇALIŞMA SÜRELERİNİ
DOLDURAN TÜRK İŞÇİLERİNİN OTURMA İZİNLERİNİN
BU TARİHTEN SONRA GERİYE ETKİLİ OLARAK İPTAL
EDİLEMEYECEĞİNE İLİŞKİN UNAL KARARI**

Dava C-187/10 *Baris Unal v Staatssecretaris van Justitie*,
Karar Tarihi: 29 Eylül 2011.

Çeviren: *Emriye Özlem ŞEKER**

Divan Kararı (İkinci Daire)**

29 Eylül 2011***

(AET¹-Türkiye Ortaklık Anlaşması – 1/80 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı – Madde 6 (1), ilk kısmı – Türk vatandaşı – Oturma izni – Aile Birleşimi – Partnerlerin ayrılması – Oturma izninin iptali – Geriye yürür etki)

C-187/10 sayılı Davada,

ABİHA² md.³ 267 uyarınca (Hollanda) Danıştay (*Raad van State*) tarafından 13 Nisan 2010 tarihli karar ile yapılan ve Divan tarafından 16 Nisan 2010 tarihinde alınan ön karar başvurusu

Baris Unal ile **Staatssecretaris van Justitie** arasındaki uyuşmazlık ile ilgilidir.

* Ar. Gör., Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı.
eoseker@ankara.edu.tr / eozlemseker@yahoo.com

** <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ea7d0f130de96de454984c044a8bc3b8675ae434927.e34KaxiLc3eQc40LaxqMbN4OaNyTe0?text=&docid=110210&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=242711>

*** Davanın dili: Flemenkçe.

¹ AET: Avrupa Ekonomik Topluluğu

² ABİHA: Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma.

³ md.: madde.

DİVAN (İKİNCİ DAİRE)

Daire Başkanı J. N. Cunha Rodrigues (Raportör), ile Hâkimler A. Arabadjiev, A. Rosas, M. Lõhmus ve P. Lindh ile oluşmaktadır.

Hukuk Sözcüsü : E. Sharpston,

Katip : A. Calot Escobar,

- Yazılı usulü göz önüne alarak:

- Avukat A. H. Hekman ve B. Mor-Yazir tarafından Bay Unal,

- Vekil sıfatıyla C. Wissels ve M. De Ree tarafından Hollanda Hükümeti,

- Vekil sıfatıyla G. Rozet ve M. Van Beek tarafından Avrupa Komisyonu

namına sunulan görüşleri değerlendirdikten sonra,

21 Temmuz 2011 tarihli oturumda Hukuk Sözcüsünün Görüşü dinlendikten sonra,

Aşağıdaki kararı vermektedir.

Karar

1. Bu ön karar başvurusu, Ortaklık Konseyi'nin Ortaklığın Geliştirilmesine ilişkin 19 Eylül 1980 tarihli 1/80 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ("1/80 sayılı Karar") md. 6 (1)'in ilk kısmının yorumuna ilişkindir. Ortaklık Konseyi, Avrupa Ekonomik Topluluğu ile Türkiye arasında, 12 Eylül 1963 tarihinde Ankara'da tarafları Türkiye Cumhuriyeti, AET üye devletleri ve Topluluk olan ve Topluluk adına 64/732/EEC sayılı ve 23 Aralık 1963 tarihli Konsey Kararı⁴ ile tamamlanan, uygun bulunan ve onaylanan Anlaşma ("Ortaklık Anlaşması") ile kurulmuştur.

2. Bu başvuru, Türk vatandaşı Bay Unal ile Adalet Bakanlığı (*Staatssecretaris van Justitie*; "Bakanlık") arasında geçen ve Bay Unal'ın ilk olarak belirli süreli oturma iznindeki kısıtlamaya karşı değışiklik başvurusunun reddi, ikinci olarak da iznin iptali hakkındaki Adalet Bakanlığı kararlarına ilişkin dava esnasında yapılmıştır.

⁴ Resmi Gazete 1973 C 113 s. 1.

Hukuki çerçeve

Avrupa Birliği mevzuatı

Ortaklık Anlaşması

3. Ortaklık Anlaşması madde 2 (1)'e göre Ortaklık Anlaşması'nın amacı, işgücü ile ilgili olarak işçiler için dolaşım serbestisinin tedrici olarak sağlanması ve yerleşme serbestisi ile hizmet sunumu serbestisi üzerindeki kısıtlamaların kaldırılmasını içerir şekilde Türk halkının yaşama şartlarının yükseltilmesi ve Türkiye'nin daha sonraki bir tarihte Topluluğa katılımını kolaylaştırma açısından taraflar arasındaki ticari ve ekonomik ilişkileri aralıksız ve dengeli olarak güçlendirmeyi teşvik etmektedir.

4. 1/80 sayılı Karar md. 6 (1), şu şekildedir:

“Aile bireylerinin serbestçe işe girmelerine ilişkin 7'nci madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bir üye devletin işgücü piyasasına yasal olarak dâhil bulunan bir Türk işçisi:

- O üye devlette bir yıllık yasal çalışmadan sonra, eğer iş mevcut ise, aynı işverenin yanında çalışma iznini yenileme hakkına sahiptir;

- O üye devlette, üç yıllık yasal işten sonra ve Topluluk üye devletleri işçilerine tanınan öncelik saklı kalmak kaydıyla, dilediği bir işveren yanında, ancak aynı meslek için, o üye devletin iş bulma kurumlarına kayıtlı ve normal şartlarda yapılmış bir iş teklifine başvurma hakkına sahiptir;

- O üye devlette, dört yıllık yasal çalışmadan sonra, dilediği bütün ücretli işlere serbestçe girme hakkına sahiptir.”

5. 1/80 sayılı Karar md. 7'nin birinci paragrafının ilk kısmı uyarınca, bir üye devletin işgücü piyasasına yasal olarak dahil bulunan bir Türk işçisinin onunla birlikte oturma hakkına sahip bulunan aile bireyleri, o üye devlette üç yıl ikamet ettikten sonra –Topluluk üye devletleri işçilerine tanınan öncelik saklı kalmak kaydıyla– her türlü işe başvurma hakkına sahiptir.

Ulusal mevzuat

6. Yabancı Uyruklular Kanununun kapsamlı olarak gözden geçirilmesine ilişkin 23 Kasım 2000 tarihli Kanun (*Wet tot algehele herziening van de Vreemdeligenwet, Stb. 2000, No 495; “Vw 2000”*) md. 8 (a)'ya göre; Kanun md. 14 uyarınca düzenlenmiş belirli süreli oturma iznine sahip yabancı uyruklular, Hollanda'da oturma hakkına sahiptir.

7. Vw 2000 md. 14 (2), şu şekildedir:

“Belirli süreli oturma izni verilme amacı ile sınırlı olarak düzenlenecektir. Diğer şartlar izne eklenebilir...”

8. İlgili Kanun md. 16 (1) (g)'ye göre Hollanda makamları, başvuranın Hollanda'da oturma izni talep etme amacına ilişkin sınırlamaya uyulmaması halinde belirli süreli oturma izni başvurularını reddedebilir.

9. Vw 2000 md. 16a (1), belirli süreli oturma izninde değişiklik yapma başvurusunun ilgili Kanun md. 16 (1) (b) ile (g) arasında sayılan gerekçelerle reddedilebileceğini düzenlemektedir.

10. Vw 2000 md. 18 (1), şu şekildedir:

“Madde 14'te düzenlenen belirli süreli oturma izninin geçerlilik süresinin uzatılmasına ilişkin başvuru:

...

(f) yabancı uyruklu kişinin verilen oturma izninin tâbi tutulduğu bir kısıtlamaya veya bu izne eklenen bir koşula uymaması halinde;

...

reddedilebilir.”

11. Vw 2000 md. 19 uyarınca belirli süreli oturma izni, ilgili Kanun md. 18 (1) (f)'de düzenlenen gerekçeye dayanılarak iptal edilebilir.

12. Yabancı Uyruklulara İlişkin 2000 tarihli Kararname (*Vreemdelingenbesluit 2000, Stb. 2000, No 497; “Vb 2000”*), md. 3.51 (1) şu şekildedir:

“Madde 14 (*Vw 2000*) kapsamında verilen belirli süreli oturma izni, devam

eden oturuma ilişkin sınırlamalara tabidir ve Hollanda'da üç yıl süreyle oturum izni ile yaşamış yabancı uyruklu kişilere aşağıdaki durumlarda verilir:

Sürekli oturum iznine sahip bir kişiyle aile birleşimi veya aile kurulması;
...”

13. Vb 2000 md. 3.51 (2)'ye göre; esas oturma izninin geçerlilik süresinin uzatılmasına ilişkin koşullara uygunluk halinde md. 3.51 (1)'de belirtilen dönem içerisinde oturma izni düzenlenebilir.

14. Vb 2000 md. 4.43 (1), şu şekildedir:

“Madde 8 (a) (*Vw 2000*)'ya göre hukuki oturma hakkı sahibi ve oturma izninin tabi olduğu kısıtlamaya uygunluğu sona eren yabancı uyruklular, konuyu derhal oturdıkları belediyenin bölgesel polis teşkilatının başkanına bildirmelidir.”

Esas davadaki uyumsuzluk ve ön karar için gönderilen soru

15. Bay Unal, 24 Şubat 2004 tarihinde geçici oturma izni belgesi ile Hollanda'ya giriş yapmıştır. 2 Eylül 2004'te, 29 Mart 2004 tarihinden itibaren geçerli ve “partneri, A. M. De Sousa van der Molen” ile birlikte oturması amacıyla Bay Unal adına belirli süreli oturma izni düzenlenmiştir. Bu oturma izni, ayrıca “serbestçe çalışabilir, çalışma izni gerekmez.” kaydını içermektedir.

16. Bay Unal, Bayan van der Molen'in 't Zandt (Hollanda) Belediyesindeki evinde yaşamaya gitmiştir.

17. Bay Unal'ın oturma izninin geçerlilik süresi, 26 Temmuz 2005'te 21 Nisan 2006'ya kadar, 4 Mayıs 2006'da 1 Mart 2009'a kadar uzatılmıştır. Yeni izinler de, partneri ile oturma şartı ve “serbestçe çalışabilir; çalışma izni gerekmez.” kaydını içermeye devam etmiştir.

18. Bay Unal, 8 Mayıs 2006 tarihinde yerleşim yeri olan 't Zandt'a 150 kilometre uzaklıktaki Nunspeet'te (Hollanda) bulunan bir işletmede üretim işçisi olarak geçici iş sözleşmesi ilişkisine girmiştir. 21 Kasım 2007 tarihinde, 21 Kasım 2008 tarihine kadar geçerli olacak yeni bir sözleşmesi, aynı geçici iş temsilciliği ile akdedilmiştir. Bay Unal, bu sözleşmeye dayanarak Nunspeet'teki işletmede çalışmaya devam etmiştir.

19. Bay Unal, 4 Haziran 2007 tarihinde oturma iznindeki “partneri A. M. De Sousa van der Moulen ile oturmak amacıyla” şeklindeki sınırlandırmanın “sürekli oturma” olarak değiştirilmesi için başvurmuştur.

20. Bakanlık, 28 Aralık 2007 tarihinde Bay Unal’ın 2 Nisan 2007 itibariyle kendisi hakkında düzenlenen belirli süreli oturma iznindeki kısıtlamalara ilişkin şartlara uymaması sebebiyle bu başvuruyu reddetmiştir. Bakanlık, Bay Unal’ın 2 Nisan 2007 tarihinde Leystad’ta (Hollanda) bir apartmana yerleşirken Bayan van der Molen’in ‘t Zandt Belediyesi’nde kayıtlı olmaya devam etmesi sebebiyle Bay Unal ve Bayan van der Molen arasındaki ilişkinin bu tarihte sonlandığı yönünde görüş açıklamıştır.

21. Bakanlık, daha sonra 7 Şubat 2008 tarihinde aldığı kararda, Bay Unal’ın 2 Nisan 2007 tarihi itibariyle aynı işveren için bir yıldan az süredir yasal olarak çalıştığından hareketle, 1/80 sayılı Karara dayanarak oturma iznini yeniletme hakkına sahip olmadığına karar vermiştir. Bu nedenle, Bay Unal’ın oturma izni, geçmişe etkili olacak şekilde 2 Nisan 2007 tarihinden itibaren geri alınmıştır.

22. Bakanlık, 31 Temmuz 2008 tarihli kararı ile Bay Unal’ın 28 Aralık 2007 ve 7 Şubat 2008 tarihli kararlara karşı yaptığı itirazları reddetmiştir. Bakanlık, ilaveten, Bay Unal’ın önceki partneri ile birlikte Lelystad’ta birlikte yaşadığı ve Bayan van der Molen’in ‘t Zandt’taki apartmanını Lelystad’ı beğenmeme ihtimaline karşı tuttuğu yönündeki ifadesini objektif kanıtlanabilir delillere dayanmaması nedeniyle reddetmiştir. Bay Unal tarafından sunulan ve önceki partneri tarafından hazırlanmış tarafların ilişkisinin sonraki bir tarihte bittiğini teyit eden yazılı açıklama, yeterli delil olarak değerlendirilmemiştir.

23. Lahey Bölge Mahkemesi (Rechtbank ‘s-Gravenhage), 6 Temmuz 2009 tarihli kararı ile Bay Unal’ın itirazının reddine karşı açtığı davayı temelsiz bulmuştur. Bunun üzerine Bay Unal, karara karşı Danıştay’a (Raad van State) temyiz başvurusunda bulunmuştur.

24. Danıştay, Dava C-337/07 Altun [2008] ECR I-10323 kararını temel alarak esas davadaki vakayı karara bağlayabilip bağlayamayacağından emin olmadığını belirtmiştir. Bu karar uyarınca oturma izninin geri alımı, 1/80 sayılı Karar md. 7’nin birinci paragrafının ilk kısmının uygulanması bakımından, işçinin aile

üyesinin oturma hakkı yönünden –eğer geri alım gününde bu aile üyeleri söz konusu oturma hakkını hâlihazırda elde etmişse– herhangi bir etki doğurmaz. Herhangi başka bir yorum, hukuki belirlilik ilkesine aykırı olacaktır.

25. Danıştay, bu içtihadın Türk işçinin oturma izninin geriye yürür etki ile geri alınmasının sonuçlarına da uygulanıp uygulanmayacağından –mevcut davada ilgili kişinin hileli davranışının da olmadığını göz önüne alınca– emin olamamıştır.

26. Bu koşullar altında, Danıştay (Raad van State), davayı durdurarak, Divana ön karar için şu soruyu göndermeye karar vermiştir:

“1/80 sayılı Karar madde 6 (1)'in ilk kısmı..., hukuki belirlilik ilkesi göz önünde tutularak, hileli davranışın bulunmadığı bir durumda, yetkili ulusal otoritelerin, yukarıda belirtilen madde 6 (1)'in birinci kısmında düzenlenen bir yıllık süre dolduktan sonra, Türk işçinin oturma iznini, ulusal hukuka göre oturma izninin düzenlenme sebebine uygunluğun mevcut olmamasına dayanarak, uygunluğun sağlanmadığı tarihten itibaren geçmişe etkili olacak şekilde geri almasının önüne geçer mi?”

Ön karar için gönderilen soru

27. Başvurucu mahkemenin sorusu, esas olarak, şu şekildedir: 1/80 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı md. 6 (1)'in ilk kısmı, yetkili ulusal otoritelerin Türk işçinin oturma iznini, işçinin hileli davranışının söz konusu olmadığı ve yukarıda belirtilen md. 6 (1)'in ilk kısmında düzenlenmiş bir yıllık yasal çalışma süresinin dolmasından sonra, oturma izninin ulusal hukuka göre dayandığı sebebin mevcut olmadığı andan itibaren geriye etkili olarak geri almasının önüne geçer şekilde mi yorumlanacaktır?

28. 1/80 sayılı Karar md. 6 (1) ile Türk işçilere tanınan haklar tedrici bir biçimde yasal ücretli çalışma süreleri ile orantılı olarak genişletilmiştir ve bu kişilerin ev sahibi üye devletlerdeki durumunu tedrici olarak pekiştirmeyi amaçlamaktadır (Diğerlerinin yanında bkz. Dava C-230/03 *Sedef* [2006] ECR I-157, paragraf 34).

29. 1/80 sayılı Karar md. 6 (1)'den açık olarak anlaşılabilceğı üzere Türk

işçiler, bir yıllık yasal çalışmadan sonra aynı işveren yanında çalışmaya devam etme hakkına sahiptir.

30. Divan'ın içtihadına göre bu hakkın etkin kullanımı, ilgili kişilerin oturma hakkını da içermesini gerekli kılmaktadır (Diğerlerinin yanında bkz. Dava C-383/03 *Dogan* [2005] ECR I-6237, paragraf 14).

31. 1/80 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı md. 6 (1)'in ilk kısmı kapsamında Türk işçilerin ev sahibi üye devlette çalışmasının yasallığı, o üye devletin işgücünün bir üyesi olarak istikrarlı ve güvenli bir durumu gerektirir ve bundan dolayı, ihtilafsız bir oturma hakkını dolaylı olarak gerektirir (Dava C-237/9 *Kus* [1992] ECR I-6781, paragraf 22 ve *Altun*, paragraf 53).

32. Esas dava yönünden 1/80 sayılı Karar md. 6 (1)'in ilk kısmında düzenlenen bir yıllık çalışma süresinin başlangıcının Bay Unal'ın çalışmaya başlama tarihi olan 8 Mayıs 2006 olduğu konusunda taraflar hemfikirdir. Bakanlığın oturma iznindeki “partneri *A. M. De Sousa van der Moulén* ile oturma amacıyla” sınırlandırmasının değiştirilmesi talebini reddeden kararı ise, 28 Aralık 2007'de, başka bir ifadeyle, Bay Unal aynı işveren yanında çalışmaya başladıktan bir buçuk yılın üzerinde bir süre geçtikten sonra verilmiştir. Bununla birlikte, ret kararı, Bay Unal ile Bayan *van der Molen*'in ilişkisinin 2 Nisan 2007 tarihinde bitmesi dolayısıyla, Bay Unal'ın bu tarih itibariyle adına düzenlenen oturma izninin şartlarına uymadığına dayanmaktadır.

33. Bu nedenle, Bay Unal'ın oturma iznini iptal eden 28 Aralık 2007 ve 7 Şubat 2008 tarihli kararların ikisi de, 2 Nisan 2007'den itibaren, dolayısıyla da Bay Unal Hollanda'da bir yıllık yasal çalışma süresini doldurmadan önce olacak şekilde geriye etkilidir.

34. Hollanda Hükümeti, Bay Unal'ın 1/80 sayılı Karar md. 6 (1)'in ilk kısmından kaynaklanan haklardan faydalanmaya ehil olmadığı yönünde görüş bildirmiştir.

35. Hükümete göre, eğer Türk işçi yasal çalışma süresinin ilk yılı içerisinde adına düzenlenen oturma izninin şartlarına uymamaya başlarsa; oturma hakkının çekişmesiz olma özelliği sona erer. Dolayısıyla, uymama tarihinden itibaren iş-

leyen tamamlanmış çalışma süreleri, 1/80 sayılı Karar md. 6 (1)'in ilk kısmında düzenlenen hakların kazanılması bakımından değerlendirmeye alınamaz. Bay Unal, belirtildiği gibi, bu nedenle Divan içtihadı açısından bir yıllık yasal çalışma şartına uymamaktadır.

36. Bu görüş kabul edilemez.

37. Unutmamak gerekir ki, *Kus* kararını oluşturan davada Divan, bir üye devletin vatandaşı ile evlenmek amacıyla oturma izni alan ve orada yasal oturma izni ile aynı işveren yanında bir yıldan fazla süre çalışmış Türk vatandaşının, başvuru tarihinde evliliğinin sona ermesine karşın, 1/80 sayılı Karar md. 6 (1)'in ilk kısmına dayanarak çalışma iznini yenileme hakkı olup olmadığı hakkında karar vermeye çağırılmıştır.

38. Bu kararda Divan, ilk olarak 1/80 sayılı Karar md. 6 (1)'in ilk kısmına göre Türk işçilerin aynı işveren yanında çalışma izninin yenilemesi hakkına sahip olabilmesi için sadece yasal olarak bir sene çalışması gerektiğini; zira söz konusu hükmün ilgili hakkı, giriş ve oturma hakkının elde edilmesi şartları da dahil, başka herhangi bir koşula tabi tutmadığını belirtmiştir (*Kus*, paragraf 21).

39. Divan, bu bulguya dayanarak, bir Türk işçinin geçerli bir çalışma iznine dayanan bir yıllık çalışmasından sonra, önceki oturma izni ücretli çalışma amacı dışında bir sebebe dayanılarak düzenlenmiş olsa da, 1/80 sayılı Karar md. 6 (1)'in ilk kısmında düzenlenen koşulu sağlamış sayılacağına karar vermiştir (*Kus*, paragraf 23).

40. Bu nedenle Bay Unal'ın 8 Mayıs 2006 – 7 Mayıs 2007 tarihleri arasında tamamladığı çalışma döneminin, Bay Unal ile Bayan *van der Molen* arasındaki ilişkinin görünüşte 2 Nisan 2007'de bitmesine rağmen, onun 1/80 sayılı Karar md. 6 (1)'in ilk kısmı anlamında bir yıllık yasal çalışma koşulunu sağladığı çıkarımına izin verip vermediğini belirlemek gerekir.

41. Şu anki Avrupa Birliği Hukukuna göre, 1/80 sayılı Karar, Türk vatandaşlarının üye devlet ülkesine giriş ve ilk işe girme haklarını reddetme konusunda üye devletlerin yetkilerine dokunmamaktadır. Bu karar, ayrıca bu üye devletlerin bu kişilerin 1/80 sayılı Karar md. 6 (1)'in ilk kısmında düzenlenmiş bir

yıla kadar çalışmalarının şartlarını belirlemesini, kural olarak, önlememektedir (bkz. Dava C-36/96 *Günaydın* [1997] ECR I-5143, paragraf 36).

42. Bununla birlikte, 1/80 sayılı Karar md. 6 (1), bir üye devletin, ülkesine giriş izni verdiği ve aynı işveren ile bir yıldan uzun süren devamlı bir dönem için gerçek ve etkili bir ekonomik etkinliği yasal olarak sürdüren bir işçinin bu hükümün üç kısmının onun istihdam süresine göre tedrici olarak ona tanıdığı hakları inkar etmek suretiyle, Türk işçilerin tedrici bir biçimde ev sahibi üye devletin işgücüne katılması sisteminin kapsamını tek taraflı olarak değiştirebileceği şeklinde yorumlanamaz (bkz. Dava C-1/97 *Birden* [1998] ECR I-7747, paragraf 37).

43. Bu tür bir yorum, 1/80 sayılı Kararı anlamsız kılacak ve her türlü pratik etkiden yoksun bırakacaktır (bkz. Dava C-188/00 *Kurz* [2002] ECR I-10691, paragraf 55).

44. 1/80 sayılı Karar md. 6 (1)'in lafzı, ilgili madde ile Türk işçilerine doğrudan verilen hakların üye ülkelerce sınırlandırılmasına izin verilmemesi konusunda genel ve koşulsuzdur (Diğerlerinin yanında bkz. *Birden*, paragraf 38).

45. Bu kapsamda Divan önceki kararlarında, bir Türk vatandaşının mahkûmiyetine de sebep olan hileli davranışı sonucu elde ettiği oturma iznine binaen çalıştığı dönemin istikrarlı bir duruma dayanmadığına ve bu tür bir çalışmanın, ilgili kişinin söz konusu dönemde hukuka uygun olarak oturma iznine hak kazanmadığı göz önüne alınınca, güvenli olarak addedilemeyeceğine hükmetmiştir (Diğerlerinin yanında bkz. Dava C-285/95 *Kol* [1997] ECR I-3069, paragraf 27 ve Dava C-37/98 *Savas* [2000] ECR I-2927, paragraf 61).

46. Benzer şekilde, devam eden oturma izni işlemlerinin tamamlanması sebebi ile ulusal mevzuat gereği kendisine ilgili ülke tarafından verilen geçici oturma iznine sahip olan ve bu oturma hakkına dayanarak çalışan Türk işçisi, ev sahibi üye devlette yasal çalışma koşulunu yerine getirmez (Bu hususta bkz. Dava C-192/89 *Sevince* [1990] ECR I-3461, paragraf 31, ve *Kus*, paragraf 18).

47. Bu kararın 45 ve 46. paragraflarına göre açıktır ki; Türk vatandaşının mahkûmiyetine de sebep olan hileli davranışı sonucu elde ettiği oturma iznine veya sadece oturma izni başvurusu hakkında son karar verilene kadar geçerli

olan geçici oturma iznine dayanarak çalışması, 1/80 sayılı Karar md. 6 (1) gereği o vatandaş lehine herhangi bir hak doğurmaz.

48. Bununla birlikte, esas dava bakımından, ön karar başvurusundan ve gönderilen sorunun lafzından açıktır ki, davada Bay Unal'ın hileli davranışı söz konusu değildir.

49. Dahası, Bay Unal, Hollanda'da, geçici oturma izni değil, kendisine serbestçe çalışma hakkı veren oturma iznine sahiptir. Taraflar, Bay Unal'ın ev sahibi üye devletin ülkesine girişı ve ilgili çalışması bakımından o devletin belirlediği kanun ve düzenlemelere uygun davrandığı konusunda hemfikirdir.

50. Bu koşullar altında ve Hukuk Sözcüsünün Görüşününün 52. noktasında da belirtildiği gibi, Bay Unal'ın Hollanda'da bir yıldan fazla bir süre yasal olarak çalıştığını kabul etmemek, Divan içtihadı ile getirilmiş kazanılmış haklara saygı genel ilkesine aykırı olacaktır. Bu ilkeye göre, Türk vatandaşının yasalara uygun olarak 1/80 sayılı Karar'da düzenlenen haklara dayanması halinde, bu haklar onları meydana getiren koşulların devamına bağlı değildir; zira bu tür bir şarta ilgili Kararda yer verilmemiştir (bkz. Dava C-303/08 *Bozkurt* [2010] ECR I-0000, paragraf 41).

51. Bu bulgu, ayrıca, Divanın *Altun* kararı ile ortaya koyduğu içtihat hukuku ile de desteklenmektedir. Bu kararında Divan, Türk işçisinin 1/80 sayılı Karar dolayısıyla sahip olduğu haklar ile bu Karar md. 7 temelinde onunla birlikte yaşamasına izin verilen aile üyelerinin hakları arasındaki ilişki göz önüne alınınca, o işçinin hileli davranışının aile üyelerinin hukuki haklarını etkileyebileceğine karar vermiştir. Bununla birlikte, Divan, bu etkilerin ev sahibi üye devletin ulusal otoritelerinin o işçinin oturma iznini geri alma kararını kabul ettiği tarihe göre belirleneceğini ifade etmiştir (*Altun*, 56 ve 57. paragraflar). Bahsedilen kararın 59. paragrafına göre açıktır ki, yetkili otoriteler, öyleyse, o aile üyelerinin o tarihte ev sahibi üye devletin istihdam pazarına erişime yönelik özerk bir hakkı ve bunun tamamlayıcısı olarak, orada oturma hakkını elde edip etmediğini belirlemekle yükümlüdür. Divan, kararın 60. paragrafında aksi bir çözümün hukuki belirlilik ilkesine aykırı olacağını eklemiştir.

52. Sonuç olarak, esas davanın temyiz edeninin oturma iznini elde ettikten

sonra tamamladığı çalışma süresinin, 1/80 sayılı Karar md. 6 (1)'in ilk kısmı kapsamında bir yıllık çalışma süresi koşulunu sağladığı kabul edilmelidir.

53. Buraya kadar belirtilenler ışığında, 1/80 sayılı Karar md. 6 (1)'in ilk kısmı, yetkili ulusal otoritelerin, işçinin hileli davranışı söz konusu değilse ve 1/80 sayılı Karar md. 6 (1)'in ilk kısmında düzenlenmiş bir yıllık yasal çalışma süresi dolmuşsa, Türk işçinin oturma iznini ulusal hukuka göre dayandığı sebebin mevcut olmadığı andan itibaren geriye etkili olarak geri almasının önüne geçer şekilde yorumlanacaktır.

Masraflar

54. Buradaki muameleler, esas davanın tarafları açısından ulusal mahkeme önündeki derdest davada bir aşama olduğundan; masraflar hakkındaki karar ulusal mahkemeyi ilgilendirir. Divana görüş sunarken yapılan masraflar, bahsi geçen tarafların masrafları hariç olmak üzere, geri alınamaz.

Bu sebepler ışığında Divan (İkinci Daire) şu şekilde karar vermektedir.

Türkiye ile Avrupa ekonomik Topluluğu arasında Ortaklık kuran Anlaşma uyarınca 19 Eylül 1980 tarih ve 1/80 sayılı Karar madde 6 (1)'in ilk kısmı, yetkili ulusal otoritelerin, işçinin hileli davranışı söz konusu değilse ve 1/80 sayılı Karar md. 6 (1)'in ilk kısmında düzenlenmiş bir yıllık yasal çalışma süresi dolmuşsa, Türk işçinin oturma iznini ulusal hukuka göre dayandığı sebebin mevcut olmadığı andan itibaren geriye etkili olarak geri almasının önüne geçer şekilde yorumlanacaktır.

[İmzalar]